

Visionsrapport

Erhvervsskolen 2018

danske
ERHVERVSSKOLER

Verdens bedste erhvervsskoler med verdens bedste uddannelser

Danske Erhvervsskoler har som oplæg til Årsmøde 2013 spurgt en række toneangivende personer om deres visioner for erhvervsskolerne fem år frem i tiden. Visionsrapporten om Erhvervsskolen 2018, som du sidder med i hånden, samler deres spændende svar og input. Alle interviews blev gennemført i november-december 2012 og tager derfor ikke hensyn til f.eks. den nyeste udvikling på overenskomstområdet.

Med baggrund i visionsrapporten har Danske Erhvervsskoler tilrettelagt en række workshops og debatter på Årsmøde 2013, der skal inspirere erhvervsskolernes ledere og bestyrelser i deres fortsatte arbejde med at styrke kvaliteten af erhvervsskolernes tilbud.

Ulrik Blinkenberg fra Institut for Fremtidsforskning åbner Årsmøde 2013 med en analyse af de unge, uddannelse og arbejdsmarked frem mod 2018. En forsmag på oplægget findes i Visionsrapporten.

Herefter afholdes to workshopkolonner, hvorefter vi er glade for at kunne byde velkommen til finansminister Bjarne Corydon, som vil komme med sit syn på Danmark og fremtiden.

Om aftenen vil der være god mad i restauranten samt underholdning ved Jan Gintberg.

Børne- og undervisningsminister Christine Antorini indleder onsdagen, hvor hun bliver interviewet af journalist Nynne Bjerre Christensen, Deadline på DR2, om sine visioner for erhvervsskolerne.

Efter sidste workshopkolonne den 24. april afsluttes Årsmøde 2013 med et rejsegilde.

De 24 workshops i de tre kolonner er planlagt, så de adresserer forskellige elementer i Visionsrapporten. Det drejer sig bl.a. om image, partnerskaber, individet i skolefællesskabet og det tillidsfyldte samarbejde. Alle deltagere i Årsmøde 2013 skal ved tilmelding senest 2. april angive hvilke tre workshops (en i hver kolonne), man ønsker at deltage i. Dette vil blive registreret og fremgå af deltagernes navneskilte.

Den inspiration, som deltagerne får i de forskellige workshops, skal bygge Erhvervsskolen 2018. Danske Erhvervsskoler vil efter årsmødet følge op på ideer, tanker og visioner og forholde sig til disse i kommende arrangementer, nyhedsbreve og indsatser.

Og i 2018 vil vi se, om vi er kommet i mål med visioner.

Godt årsmøde.

Lars Kunov

Direktør

Danske Erhvervsskoler

Ulrik Blinkenberg, direktør for Institutet for Fremtidsforskning

Generation Z - hvad er nu det?

Og er uddannelserne og virksomhederne klar - til det?

I 1995 kom de første fra Generation Z til verden. De følger direkte efter Generation Y. Og ligesom Generation Y er de helt sikkert overforkælede, hyper-individualistiske, egoistiske, overbeskyttede unge, som ikke kan forestille sig, at der er noget, de ikke kan udrette. De kender hverken til pligter eller ansvar, men er kun optagede at kunne realisere egne forestillinger om, hvad det gode liv er for dem. Det er nok den til enhver tid traditionelle opfattelse. Spørgsmålet er, om Generation Z ikke også er bannerfører i udviklingen af en helt ny samfundsorden, som kræver øget fokus fra både uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv.

Generation Z er opvokset med helt nye forventninger, de er bedre uddannet end forældre-generationen og Generation Y, men først og fremmest har de adgang til et langt større, mere komplekst informationsflow – og på langt flere medieplatforme end tidligere. Generation Z ser som udgangspunkt verden gennem skærmen på nye digitale enheder, hvor det handler om at være digital, global og socialt forbundet. Netværket, man er en del af, er blevet 1000 gange større, og tilgangen går gennem flere medier på samme tid, og den fart, ny viden bevæger sig igennem netværket på, er så uendelig meget hurtigere. Acceleration er Generation Z's helt egen megatrend, der indtages om morgenen, før vi andre står op.

Fremtidens arbejdsmarked kan derfor ikke længere kun tiltrække unge ved brug af en økonomisk gulerod. Det vil i højere grad omhandle det meningsfulde (læs: internationale) arbejde. Det, som motiverer de fremtidige generationer, er ansvar og deltagelse. Deres forventninger til arbejdslivet indebærer fortsat anerkendelse, men fremover også voldsomt fokus på talentudviklingsmuligheder. Derudover er det – heldigvis – også vigtigt for dem at være "gode og ordentlige mennesker", som gør en dyd ud af at hjælpe andre eller arbejde sammen i nye fællesskaber. Generation Z betegnes tilmed som en generation, hvor der er mere åbenhed, vilje og motivation til at migrere. Verden krymper mere og mere, mens udviklingen indenfor sociale medier accelererer, hvilket gør migrationen til en langt mindre dramatisk forandring.

Generation Z vil derfor også ændre radikalt på den traditionelle karrierevej. I fremtiden vil der blive færre fastansatte, mens flere vil arbejde som konsulenter, deltidsansatte og projektmedarbejdere. Friheden til at vælge, og muligheden for at udvikle nye kompetencer hele livet igennem, er altafgørende.

Den måde, vi kommunikerer til generation Z på, vil (skal) også blive forandret. Den udvikling vi ser i dag, hvor virksomheder anvender sociale medier som et markedsføringsredskab, vil blot blive endnu mere vidtgående. Reklamer per se er fortiden, mens sociale medier eller medier, der på en eller anden måde inkluderer det kollektive narrative, vil herske. Undersøgelser viser allerede nu, at kun 14 pct. har tiltro til reklamer, mens op mod 90 pct. primært lytter til deres sociale netværk. For virksomheder – og så sandelig også uddannelsesinstitutionerne – gælder det om at iklæde brandet den sociale og kollektive fortælling. En fortælling, hvor de unge føler, de er en del af projektet, skabt i co-creation mellem den unge og institutionen.

Det stiller uvægerligt helt nye krav til vores uddannelsesinstitutioner. Engelsk og erhvervspraktik. Ja tak. Produktudvikling på skemaet. Ja tak. Innovation i industrien. Ja tak.

Vi skal i fremtiden under alle omstændigheder være langt mere tilpasset til det fremtidige arbejdsmarked, som ikke bare er under voldsom forandring, men samtidig være sporet ind på de unges helt anderledes behov. Vi kan ikke alle bevidstløst vælge samme gymnasietype, som forældre-generationen anbefaler, eller uafbrudt fortsætte med samme uddannelsessystem. Spørgsmålet er hvem der (op)finder fremtidens uddannelser? På Årsmøde 2013 vil vi give vores bud på det spørgsmål.

Børne- og undervisningsminister Christine Antorini, Socialdemokraterne

Hvilken rolle skal erhvervsskolen 2018 spille i samfundet?

I 2018 er erhvervsuddannelserne en mindst lige så vigtig uddannelsesvej som gymnasierne, og man har for længst glemt, at man i gamle dage snakkede om praktikpladmangel og frafald på grund af manglende forudsætninger.

Folkeskolen er blevet fornyet, så alle elever får flere timer i de grundlæggende fag og på en meget mere spændende måde: Med bevægelse, værkstedsundervisning, it og tværfaglige projekter gennemført sammen med lokale virksomheder eller organisationer. Med anvendelsesorientering og kombination af praktik og teori i alle fag. Og med et digitalt penalhus som den digitale værktøjskasse, som alle elever og lærere anvender til at løse og udvikle tværfaglige opgaver, fordi samarbejde mellem elever med meget forskellige evner, baggrund og interesser giver det bedste mix til at lære at tænke nyt og blive så dygtige som muligt i fællesskab.

I 2018 griner man lidt af de forestillinger, der var hotte tilbage i 00'erne, fx at Danmark var på vej ind i videnssamfundet. Danmark er både et produktions- og videnssamfund. Ikke enten-eller. Når Danmark alt andet lige hører til blandt de rigeste og mest konkurrencedygtige lande i verden, er det på grund af veluddannede medarbejdere, der er rigtig gode til at tænke nyt og kreativt i forhold til at udvikle produkter og services. Det er vores evne til at skabe værdi for det danske samfund ved at kombinere kendte løsninger på nye måder, som er drivkraften i vores produktion og vækst. Vi lever ikke bare af at tænke store tanker. Mange flere unge vælger erhvervsrettede uddannelser, hvor teori og praktik hele tiden udvikles i en vekselvirkning, både på erhvervsskolerne og erhvervsgymnasierne, fordi de giver adgang til job, som erhvervsuddannelserne anno 2018 vi i den grad har blikket rettet mod, at vi også har brug for i 2030. Vi har fortsat brug for mange flere unge, der uddanner sig inden for alle uddannelser lige fra tømrere og elektrikere, til sosu-assistenten, kontoruddannede og finansøkonomer og ingeniører, designere mv. Ligesom der er blevet udviklet nye uddannelsesveje for fremtidens job inden for miljø- og energiteknologi, velfærdsinnovation, genbrug af ressourcer, sundhedsteknologi mv.

Hvor mange mener du skal tage en erhvervsuddannelse i 2018?

Gamle begreber om 95 % målsætningen er gledet helt ud af den politiske debat i 2018. Selvfølgelig skal ALLE unge gennemføre en ungdomsuddannelse på så højt niveau som muligt. Alt andet vil være en skandale over for de unge og overfor samfundet.

Erhvervsuddannelserne er det attraktive hovedspor for de mange unge, der vil kombinere høje faglige færdigheder med evnen til at samarbejde i teams, med anvendelse af den nyeste teknologi, med forretningsforståelse, ledelse og medledelse samt organisationsudvikling som rød tråd i de unges kompetencer. Det gælder uanset, om man vil bruge sin erhvervsuddannelse inden for det offentlige eller private arbejdsmarked, for arbejdsmarkedet er ikke længere opdelt så skarpt. Offentligt-privat samarbejde og jobberfaring på tværs er hovedsporet for de fleste.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne har sat i gang for at nå visionerne for 2018?

- *De veletablerede praktikcentre, der blev etableret alle steder i 2013, har udviklet sig til knudepunkter for praktikpladspakker til de unge, og også til samarbejde mellem virksomheder om innovation og vidensdeling på tværs og om udvikling af kompetencer og virksomhedsstrategier. De mange tømrerstudenter, elektrikerstudenter og andre håndværkere med dobbeltkompetence til videre uddannelse er nogle af de mest eftertragtede uddannelsesveje for de unge. Der er også nogle af de mest attraktive for virksomhederne at ansætte, fordi de er eminente til at koble praksis og teori i produktionen.*
- *Erhvervsuddannelserne anno 2018 har i en årrække været omdrejningspunktet for den gigantiske satsning, regeringen har gennemført for at uddanne voksne ufaglærte til faglært eller videre uddannelse. Antallet af job til mennesker uden uddannelse er faldet dramatisk. Det er dog lykkedes, at både omskole og efteruddanne de fleste voksne til de nye job i Danmark. Bl.a. via de nye voksenuddannelser, hvor der er etableret attraktive erhvervsuddannelsesforløb, der bygger på den realkompetence, de voksne ufaglærte har fra arbejdsmarkedet.*

Uddannelsesordfører Peter Juel Jensen, Venstre

Hvilken rolle skal erhvervsskolen 2018 spille i samfundet? Skal erhvervsskolen levere andet end uddannelse?

I 2018 uddanner og opkvalificerer erhvervsskolerne den danske befolkning til at være konkurrencedygtige på et globalt arbejdsmarked. De uddanner dygtige og motiverede elever, der har opdaget, at vejen til velstand og beskæftigelse er uddannelse på et højt fagligt

niveau. Erhvervsskolerne står for kvalitet, innovation og viden.

Hvilke pejlemærker skal bestyrelserne arbejde efter i forhold til skolerne som institutioner?

Bestyrelserne skal arbejde for at optage elever, der er motiverede og kvalificerede og medvirke til, at de kan gøre deres uddannelse færdig på et højt fagligt niveau.

Vi vil ikke tilbage til den sorte skole, men jeg synes, vi er for bange for at stille krav. Jeg mener, at vi skal blive mere tydelige i vores krav til de unge mennesker og italesætte, hvad det betyder, hvis de ikke får en uddannelse. Hvis vi skal starte en uddannelsesrevolution, som jeg mener, vi har behov for, er vi nødt til at tale om de svære ting og gøre de unge bevidste om deres stærke og svage sider. Det er ikke for at slå nogen oven i hovedet, for mange har også dårligt selvværd, og det skal vi også italesætte. Det handler bare om at få fokus på både styrker og svagheder, så de unge får et realistisk billede af sig selv og har noget at arbejde videre med. For alle skal have mulighed for at finde fodfæste på et arbejdsmarked, hvor kravene i den grad er støt stigende.

Hvilke visioner har du selv for erhvervsskolen 2018?

Visionerne for erhvervsskolerne er koblet op på Venstres 5 pejlemærker, da erhvervsskolen er en del af samfundet og skal vurderes i sammenhæng med den generelle udvikling.

Vil du sætte måltal på for, hvor mange, der fremover skal have en erhvervsuddannelse?

Jeg vil ikke sætte præcise mål, men flere end 20 procent bør gennemføre en erhvervsuddannelse fremover, da faglært arbejdskraft er vigtig i fremtiden.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

Erhvervsskolerne bør:

- *opstille optagelseskrav, så erhvervsskolerne bliver en uddannelse for kvalificerede og motiverede elever. Eleverne skal som minimum kunne regne, skrive og læse og have bestået folkeskolens afgangsprøve. Hvis elever, der ikke har bestået folkeskolens afgangsprøve, skal optages, skal erhvervsskolen forpligte sig til at gøre en særlig indsats for dem i samarbejde med kommunen. Det bør kommunen faktisk betale for, for man må forvente, at de leverer elever, der kan bestå folkeskolens afgangsprøve, og gør de ikke det, må de betale for den ekstra indsats, der så er behov for,*
- *udvikle faglige udfordringer for de elever, der er motiverede til at uddanne sig på et højt niveau.*
- *gennemføre en ledelsesmæssig og pædagogisk udvikling, så uddannelserne og institutioner bliver mere effektive.*

Uddannelsesminister Morten Østergaard, Radikale Venstre

Hvad skal erhvervsskolen 2018 gøre for at styrke kongevejen fra erhvervsuddannelserne til erhvervsakademiuddannelserne?

Vi skal satse på det dobbelte løft. Så vi både løfter ufaglærte til faglærte og faglærte til videregående niveau. Derfor er det vigtigt, at vi får tilrettelagt uddannelserne, så de bliver realistiske at tage for folk, der er i arbejde.

Derudover er vi også meget optaget af den direkte overgang, hvor vi skal have unge til at gå direkte fra erhvervsuddannelserne og ind på for eksempel erhvervsakademierne. Netop nu er jeg i gang med at forhandle udviklingskontrakter med erhvervsakademierne. Og her sætter flere af akademierne konkrete mål for at øge optaget af erhvervsuddannede på erhvervsakademierne. Og jeg kan konstatere, at de er ambitiøse. De ved, det er den vej, de skal rekruttere. Det er helt centralt med en brobygningsindsats mellem erhvervsskolerne og akademierne. Jeg har ansvaret for akademierne. Men det kræver selvfølgelig et samarbejde fra begge sider.

Med 60 % målsætningen, er det netop afgørende, at vi får vækst på de mellemlange uddannelser. Det er vigtigt, at vi får de unge til at se, der er en vej videre fra en erhvervsuddannelse. Og der er også en vej videre fra en akademiuddannelse. Så man faktisk kan ende med en lang videregående uddannelse. Vejene skal være klare.

Vi har en ambition om, at ingen fravælger en erhvervsuddannelse i 2018, fordi de tror, det ikke kan føre til videregående uddannelse. De unge må ikke tro, det er en endestation. De skal vide, at en erhvervsuddannelse også giver masser af muligheder for videregående uddannelse.

Hvad kan og bør erhvervsskolen gøre for at få flere fra de erhvervsgymnasiale uddannelser til at læse videre på de lange videregående uddannelser?

Det er rigtigt, at flere fra det almene gymnasium tager en lang videregående uddannelse. Men der er flere fra erhvervsgymnasiet, der bliver professionsbachelor eller vælger erhvervsakademiet. Vores satsning er ikke at få halvdelen af Danmarks ungdom akademiseret. Derfor synes jeg, det er langt mere interessant at se på, hvordan vi får flere fra erhvervsgymnasiet til at søge ind på for eksempel læreruddannelsen. Så vi kan få dygtigere matematiklærere. Det er en overvejelse værd, om vi ikke kan dække bredere.

Jeg tror, forudsætningen for at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse er, at de kan se, det ikke udelukker dem fra en masse ting, men det åbner en masse døre. Jeg vil kun synes, det er positivt, hvis flere fra erhvervsgymnasiet tager en lang videregående uddannelse. Men det er ikke et selvstændigt mål for mig. Det er lige meget, om de tager en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse – vi vil bare gerne nå målsætningen om, at 60 % får en videregående uddannelse.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *En meget direkte brobygningsindsats mellem de lokale erhvervsskoler og de nærmeste erhvervsakademier, så når man er igennem en erhvervsuddannelse, så er man bevidst om, hvilke muligheder, man har videre.*
- *Klare forbindelsesveje i uddannelsessystemet. Så man kan se, at selv om man tager en erhvervsuddannelse og går videre på erhvervsakademi, så kan man godt gå videre på en lang videregående uddannelse.*
- *Erhvervsakademierne skal meget offensivt rekruttere elever fra erhvervsuddannelserne.*
- *Erhvervsskolerne skal være gode til at bruge Studievalgcentrene, hvor eksperterne i vejledning sidder. Så de unge får redskaberne til at foretage et valg og ikke bliver mere forvirrede over alle de mange muligheder.*
- *Der er også et behov for at styrke e-vejledning. Vi ved, de fleste træffer valg om uddannelse sammen med deres nærmeste. Så det er vigtigt, man kan få e-vejledning, når man sidder sammen ved spisebordet sammen med forældrene eller sammen med kæresten.*

Vera Rosenbeck, formand for Danske Skoleelever

Hvilken skole skal erhvervsskolen 2018 være for at eleverne i 9. og 10. klasse vil vælge en erhvervsuddannelse eller en erhvervsgymnasial uddannelse efter grundskolen?

Mit bud er, at man skal åbne erhvervsskolen. Rigtig mange elever ved ikke, hvad en erhvervsuddannelse er, og tænker på erhvervsskolen som et sted, hvor man kun kan blive noget inden for meget traditionelle håndværksfag som elektrikere og tømrere, og det får mange unge til at vælge den fra.

Erhvervsuddannelserne fremstår som meget lidt boglige og meget praktiske uddannelser, men i virkeligheden er der jo over 100 uddannelser, hvor nogle af dem er meget praktiske, og nogle af dem er tekniske og boglige. Der er en masse muligheder, men man skal have gjort eleverne opmærksomme på dem. Derfor skal eleverne ud og opleve erhvervsuddannelserne. Mange er på brobygning i to dage i 8. klasse, men vælger de uddannelser, de allerede kender, eller dem, som alle de andre også vælger. Det resulterer i, at det ofte bliver det almene gymnasium, og sjældent de forskellige erhvervsuddannelser. Der er behov for obligatorisk brobygning på alle former for ungdomsuddannelser, så eleverne for eksempel bliver tvunget til at finde ud af, hvad der gemmer sig af muligheder i de mange forskellige erhvervsuddannelser.

Erhvervsskolerne bør også gøre mere for at markedsføre sig som et mangfoldigt tilbud, der kan mere end dets image fortæller. De bliver fejlagtigt betragtet som taberuddannelser, og jeg tror man kunne afhjælpe det ved at få folk, som er glade for at have taget en erhvervsuddannelse, til at komme ud på grundskoler og fortælle om det og de kan give et retvisende billede af erhvervsuddannelsens muligheder.

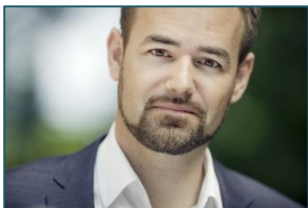
Hvordan kan erhvervsskolen bidrage til at styrke vejledningen og kendskabet til skolens uddannelses tilbud?

Obligatorisk brobygning på erhvervsuddannelserne, er som sagt en af løsningerne. Og så synes jeg, erhvervsuddannelserne bør sørge for, at der kommer flere former for erhverv ind i grundskolen, så elever får kendskab til de jobfunktioner, som deres undervisning kan føre til. F.eks. kan man få en tømrer til at undervise i sløjd.

Det vil også være en god idé at skabe samarbejde mellem grundskolerne, erhvervsskolerne og nogle af de virksomheder, der også tager lærlinge ind, så skoleelever kan komme ud på virksomhederne og opleve, hvad en uddannelse kan munde ud i. Det handler hele tiden om at tilrettelægge vejledningen, så man viser vejen fra grundskolen til jobfunktionerne.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Erhvervsskolerne skal kæmpe for en obligatorisk brobygning på alle ungdomsuddannelser, så eleverne får oplevet uddannelserne, før de skal vælge dem.*
- *Erhvervsskolerne bør gøre en indsats for at markedsføre alle de mange uddannelser, som man ikke ser med det samme.*
- *Erhvervsskolerne skal være leddet imellem skoler, virksomheder og grundskoler, så unge oplever en sammenhæng og ser mulighederne i de forskellige uddannelser i deres afklaringsproces.*
- *Det er vigtigt, at der er et tæt samarbejde mellem UU-vejlederne, grundskolerne og erhvervsskolerne, så de unge ikke oplever ungdomsuddannelsen som et stort spring, men at de føler sig som en del af ét system.*

Jacob Bundsgaard, borgmester i Aarhus og formand for KL's arbejdsmarkeds- og erhvervsudvalg

Hvordan kan erhvervsskolen 2018 sikre en større overgang af elever fra folkeskolen til erhvervsuddannelserne og de erhvervsgymnasiale uddannelser?

Det er vigtigt at have en god sammenhæng mellem folkeskolen og erhvervsuddannelserne, så eleverne får et præcist billede af, hvad det er og hvilke krav, man skal leve op til. Det kan man for eksempel sikre med forskellige typer af brobygning. Men det er klart, det er en udfordring, at langt de færreste af dem, der vejleder de unge i, hvad de skal vælge, aldrig eller sjældent har sat deres ben på en erhvervsskole. Så der ligger også en indsats i at rekruttere vejledere, der kender mulighederne i erhvervsuddannelserne.

Det handler også om, at erhvervsskolerne skal blive bedre til at italesætte, at det er fremragende uddannelser, der er brugbare og fører til job. Så de bruger kræfter på at fortælle om de job, man kan få, når man er færdig. Og at det er meget fleksible uddannelser, der kan føre til alt mellem himmel og jord. Man kan komme til at arbejde inden for faget, men man kan jo også bygge videre og bygge ovenpå.

Der er jo en folkeskolereform på vej, hvor man også sætter fokus på de praktiske færdigheder og evnen til at koble teori og praksis. Det vil sætte en tyk streg under værdien af, at man både kan arbejde med hoved og hænder. Det er vigtigt at gøre det perspektiv i folkeskolen tydeligere. Og få gjort underviserne dygtigere til det rent faglige og også den didaktiske del af det.

Hvordan kan samarbejdet mellem kommunerne/folkeskolerne og erhvervsskolerne blive bedre?

Man skal oprette samarbejdsfora, hvor man får diskuteret, hvad det er, der skal til for at flere unge vælger den erhvervsfaglige vej. Det har vi brug for som samfund. Det kommer ikke af sig selv. Derfor er man nødt til at gøre en særlig indsats.

Hvilken rolle kan og bør erhvervsskolerne have i vejledningen af folkeskoleelever i overgangen til ungdomsuddannelser?

Jeg synes, erhvervsskolerne skal tage opgaven på sig. Sætte konkrete mål for, hvor langt man vil gå og sørge for at komme ud på folkeskolerne og spille en aktiv rolle i vejledningen. Som folkeskoleejere vil vi gerne medvirke, men erhvervsskolerne skal også tage ud og rekruttere de unge, de gerne vil have. Det handler om at få ambassadører ud og få skabt et præcist billede af, hvad det vil sige at tage en erhvervsfaglig uddannelse.

Man kan også se på, hvordan erhvervsuddannelserne er organiseret. Mange vælger gymnasiet, fordi man så har tre år til at bestemme, hvad man vil være, når man bliver stor. Det er en udskydelse af valget. Det kan man ikke gøre, som det er i dag på erhvervsskolerne. Det første år burde måske være mere fleksibelt, så man ikke er pisket til at vælge retning på det første år. Den 20/20-ordning, der fungerer i nogle kommuner i 10. klasserne, er et skridt i den rigtige retning. Det giver en god overgang.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Jeg tror, erhvervsskolerne skal påtage sig et større ansvar for, hvad der sker i folkeskolen. Man skal ikke have berøringsangst for at gå langt ned i folkeskolen og dybt ned i hverdagen for at være med til at påtage sig et ansvar.*
- *Og erhvervsskolerne skal stille krav til, hvad folkeskolen skal levere. Vi er enormt gode til at stille krav til, hvad den boglige faglighed skal indeholde. Men erhvervsskolerne bør stille flere krav til, hvordan folkeskoleelever skal kunne omsætte viden til praksis – og de skal hjælpe os til at gøre det.*

Zacharias Polonius, formand for Landssammenslutningen af handelsskoleelever

Hvordan skal erhvervsskolen 2018 sikre tilgang og fastholdelse af elever på de merkantile erhvervsuddannelser og hhx?

Ja, der skal flere elever ind på uddannelserne, men vi har mere fokus på, hvordan vi sikrer en god og ordentlig undervisning. Mere kvalitet vil være med til at tiltrække flere elever. På HG skal man se på den enkelte elev og dennes udfordringer og læring i fællesskabet. Eleverne skal have mulighed for at tage fag på højere niveauer, og HG skal være mere fagspecialiseret og fokuseret på den læreplads, man skal have.

På hhx er der behov for en bedre klasserumskultur, hvor den enkelte er i fokus. F.eks. skal man ikke bare have stukket sin karakter i hånden, men både have en mundtlig og en skriftlig tilbagemelding, så man bedre kan udvikle sig. Fællesskabet er dog stadig vigtigt, fordi vi skal bruge hinanden i undervisningen.

Der er et grundlæggende behov for efteruddannelse af lærere på både HG og hhx. De skal kunne deres stof og give den gas med den nyeste viden. De skal være passionerede, åbne og inddrage eleverne i forberedelsen og udformningen af undervisningen. Det er på den måde, vi bedst sikrer den demokratiske dannelse af eleverne.

Hvordan kan erhvervsskolen blive bedre til at oplyse om mulighederne for at læse videre efter en erhvervsuddannelse eller en hhx? Og sikre at flere gør det?

Det er alfa og omega, at eleverne motiveres til at tænke innovativt og til fortsat at have lyst til at lære. Med kompetent vejledning og praksisnær undervisning skal vi vise vejen for mange flere og får gjort dem deres muligheder klart. Eleverne skal udfordres på deres valg og hvad de vil bruge deres ungdomsuddannelse til.

Hvordan får erhvervsuddannelserne mere prestige og status hos eleverne?

Vi har nogle af de bedste erhvervsuddannelser i verden. Men ansvaret for at løfte imaget ligger både hos politikerne og os som interesseorganisationer. Som elever er det vigtigt, at vi fortæller forældre, venner, journalister og politikere, at vi er stolte af vores uddannelser og vil noget med dem. Det er jo grotesk, at ingen folketingsmedlemmer har gået på HG eller hhx. Jeg har selv gået på HG og sindssygt glad for det.

Man skal gøre meget ud af at få fortalt de unge, at man kan være lige så forskellige på hhx, som man kan på stx. Mange tror, at alle hhx'ere har jakkesæt på, fordi de skal være noget inden for businessverdenen, men der er altså også hipsters og alle mulige andre typer på hhx.

Hvad kan få flere til at vælge hhx i stedet for det almene gymnasium?

En stor del af vejledningen i folkeskolen er forfejlet. Der er en holdning om, at hvis du er dygtig i skolen, så skal du på stx. Hvis du ikke er dygtig, skal du på HG. Det er jo helt forkert. Der er uanede muligheder efter både HG og hhx. Vejlederne må og skal blive bedre til at udfordre eleverne i deres uddannelsesvalg.

Vi bør have bedre brobygning, så man for alvor kommer ud på ungdomsuddannelserne og oplever dem, og hvad det kan føre til. Og samtidig bør man få virksomheder ind på folkeskolen og ind i vejledningen.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Der skal sikres en større involvering af erhvervslivet og en reel praksisnær undervisning. På K Nord i Hillerød skal eleverne arrangere en rigtig messe, når man har undervisning i at arrangere messer. Og når man skal lære at lave en markedsprofil for en virksomhed, så bør man inddrage en rigtig virksomhed.*
- *Derudover skal det sikres, at man kan få fag på højere niveauer også på HG, og at man efter et halvt år på HG bør kunne vælge et speciale, der er målrettet den læreplads, man vil have.*

Morten Ryom, formand for Erhvervsskolernes ElevOrganisation

Hvordan skal erhvervsskolen 2018 sikre tilgang og fastholdelse af elever på de tekniske erhvervsuddannelser og htx?

Det største problem er, at der mangler viden om htx i samfundet – ikke mindst blandt forældrene. De skal oplyses om, at htx giver en studentereksamen målrettet naturvidenskabelige universitetsstudier. Pt. ser vi en større tilgang til htx, så jeg tror, det øgede kendskab vil komme stille og roligt.

Vi ser en øget praktisering af lærerfri undervisning på htx, hvor skolerne sparer lærerens lønninger væk ved at eleverne arbejde med opgaver uden mulighed for hjælp. Det er problematisk, og her skal der reel lovgivning til.

På erhvervsuddannelserne skal der være frit optag på alle fag. Man kan ikke brokke sig over, at der mangler faglærte og samtidig sige, at det ikke er alle uddannelser, man kan vælge. Det giver ingen mening, at man kun kan blive optaget som tømrer, hvis man har en læreplads. Tømrerne har jo rigtig mange muligheder for f.eks. at læse videre og blive attraktive medarbejdere med både faglig og teoretisk viden. Oftest får en ingeniør med en faglært baggrund end højere løn end de andre ingeniører. Men det ved de færreste.

Vi skal have nogle langt bedre praktikcentre, som er kendt for høj faglighed, og hvor eleverne er mindst lige så dygtige som dem ude hos mester. Både fagligt og produktionsmæssigt. Centret skal ikke have faglærere fra skolen, men nogen med reel erfaring som mestre og en pædagogisk baggrund. Og skolepraktikken skal køres som en virksomhed, hvor der ikke accepteres halvfærdigt snallerværk. Og endelig skal skp-eleverne have en ordentlig løn. Hvis man kun får, hvad der svarer til 44 kr. i timen, føler man sig ikke værdsat.

Hvordan ser den optimale erhvervsuddannelse ud og hvordan fastholder eleverne?

Det vigtigste er en bedre overgang mellem folkeskole og erhvervsskole. Og så en større viden blandt eleverne om, hvad de går ind til. Vi så rigtig gerne, at TEK10 kom tilbage, som en særlig 10. klasse målrettet erhvervsuddannelserne. TEK10 kunne ligge på praktikcentret og dermed skabe en blød overgang. Og så gerne teoritunge fleksible grundforløb, hvor eleverne også kommer ud og prøver fag i en virksomhed.

Vi mener, også at der er for lidt elevindflydelse i undervisningen. Mange lærere kører det samme grundforløb fire gange på et år, og kører død i det. Ved reel elevindflydelse kunne man få en mere dynamisk undervisning. Derudover kunne vi godt ønske os flere sociale aktiviteter på grundforløbet såsom fredagsbar og sportsarrangementer. Det sociale vil kunne medvirke til at holde på eleverne, tror jeg.

Hvordan får erhvervsuddannelserne prestige og status hos eleverne?

Det dårlige image skyldes to ting. Generel uvidenhed og uddannelsessnobberi.

Forældre bærer en stor del af skylden. Guldklumpen skal på stx og så videre på uni. Dette uddannelsessnobberi arver børnene fra forældrene. Vi skal simpelthen have mere fokus på, at man ikke kan blive en god håndværker, hvis man ikke både kan bruge hoved og hænderne. Det håber jeg, at både DM i Skills, hvor man kan se cremen af cremen af dygtige faglærte og store, åbne praktikcentre kan sikre.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Mere elevindflydelse på grundforløbet.*
- *Skolepraktikcentre som fyrtårne i lokalsamfundet – et sted åbent for alle, der vil se håndværksfag i praksis.*
- *En version af TEK10 bør genindføres, og det skal ligge på erhvervsskolerne. Gerne på praktikcentrene.*
- *95%-målsætningen bør droppes. Man skal ikke tvinge unge ind på erhvervsuddannelserne ved at tage deres understøttelse fra dem. De gider ikke være der og det skaber en apati, der kan smitte andre.*

Hanne Pontoppidan, formand for Uddannelsesforbundet

Hvilke rammer skal erhvervsskolen 2018 give lærerne på erhvervsuddannelserne, så de får optimale vilkår til at skabe praksisnær og virkelighedsorienteret undervisning?

Uden flere penge bliver det afgørende at holde fokus på kerneydelsen - den samlede pædagogiske indsats, når ressourcerne skal prioriteres ude på skolerne. Og her er det meget vigtigt, at lærernes viden og erfaringer tages med ind i beslutningsprocesserne.

Vi må væk fra automatpiloten om, at mangler vi penge, så retter vi blikket mod forberedelsestiden. Undervisningen er skolernes primære opgave. Og det er så god undervisning som muligt – ikke så meget som muligt. Lærerne skal derfor kunne forberede sig ordentligt. Ellers bliver uddannelserne et pasningstilbud, hvor man kun har sikret samvær mellem elever og lærere. Det kan jo ikke være meningen.

Vi skal opbygge stærke tillidsforhold på tværs. Ministeriet for børn og undervisning skal sikre tilstrækkelige ressourcer og have tillid til, at skolen indfrier de mål, der bliver sat. Ledelsen skal have tillid til, at lærerne tilrettelægger undervisningen optimalt og når målene. Lærerne skal have tillid til, at ledelsen sikrer en fornuftig balance mellem opgaverne og tiden til rådighed.

Der er brug for bredere indgange til erhvervsuddannelserne med 1. grundforløbsperiode, hvor de uafklarede kan afprøve forskellige ting, blive afklaret og motiveret. De afklarede og de, som allerede har en læreplads, kan starte direkte på 2. grundforløbsperiode. Det vil gøre undervisningssituationen nemmere og bedre for alle.

Hvor kunne man sætte ekstra ind for at styrke lærernes kompetencer?

Der mangler en systematisk kompetenceudvikling af lærerne, hvor man tænke igennem på hele skolen: Hvad er vores målsætning inden for de næste 3-4 år? Hvis vi skal derhen, hvilken efteruddannelsesindsats skal der så til? Lige nu springer vi lidt for meget fra sten til sten. Hele samspillet mellem nye lærere med diplomuddannelse og lærerne med den gamle uddannelse skal også tænkes igennem.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Vi skal sikre, at politikerne taler værdien ved at være håndværker op i stedet for den samfundsmæssige leflen for en lang videregående uddannelse. Der har været fokus på, at vi skal være et videnssamfund. Og det har betydet, at vi er blevet uddannelsessnobber alle sammen. Vi har en opfattelse af, at det er meget bedre at få en universitetsuddannelse end en håndværksuddannelse. Men hvis vi spørger unge, hvad de ønsker sig i fremtiden, siger de et spændende arbejde, ordentlig løn, stor frihedsgrad og mange udviklingsmuligheder. Hvis man putter det i en blender, er det en erhvervsuddannelse, der kommer ud. Eleverne kommer ikke, fordi vi laver flere annoncer eller lokker med fredagsfester eller bærbare computere. De kommer, hvis de selv og deres mor tror på, at uddannelsen sikrer dem et godt arbejdsliv. Og det skal politikerne fortælle dem, at de gør. Hvis politikerne giver dette grundløft, skal erhvervsskolerne nok klare opgaven.*
- *Der er brug for meget mere fokus på, hvordan den pædagogiske opgave lykkes bedst muligt. Det kan være gennem en forskningsbaseret tilgang, hvor man undersøger effekten af undervisningsformer og læringsstile. Det kan også ske ved, at skolerne har fokus på den pædagogisk tilgang og selv arbejder med erfaringsindsamling og udvikling.*
- *Og så har vi brug for, at udgangspunktet for vores dialog om skolerne bliver det, der foregår i undervisningssituationerne. Det er her, eleverne lærer via mødet med den kompetente og velforberejede lærer. Det er her, erhvervsskolernes værdi ligger.*

Gorm Leschly, formand for Gymnasieskolernes Lærerforening

Hvilke rammer skal erhvervsskolen 2018 give henholdsvis hhx og htx-lærerne, så de får optimale vilkår til at praktisere undervisning, særegent for hhx og htx?

De fysiske og psykiske rammer for at undervise skal være gode og velordnede. Forholdet mellem ledelse og lærere skal bygge på tillid og en fælles forståelse for hinandens mål. Og ikke mindst er det uhyre vigtigt, at der er klare afstemninger af forventninger og ansvarsplaceringer parterne imellem. Ledelserne skal have rum til at kunne tilrettelægge lærernes arbejde, og lærerne skal have rum til at

forvalte det daglige ansvar for den konkrete undervisning.

Jeg mener, at vi er godt på vej i en fælles proces mod at sætte rammerne for de mål i GL og DE. Vi er langt fremme i arbejdet med at lave et fælles debatoplæg om bedre undervisning og forsøg med at uddelegere arbejdstilrettelæggelse i de erhvervsgymnasiale uddannelser. Derudover har vi sammen med rektorforeningen skrevet en fælles ansøgning til et forskningsprojekt om, hvordan man bedst leder højtuddannede i den gymnasiale sektor.

Hvad skal der til for at sikre, at det er særligt attraktivt at være lærer på erhvervsgymnasierne?

Der skal være en tillidskultur på skolerne, som gør, at det er interessant og udbytterigt for den enkelte at arbejde der. Og så er det selvfølgelig afgørende, at lærerne skal sikres en ordentlig reallønsudvikling. Hvis den del halter, taber lærerne terræn i lønudviklingen med sammenlignelige AC-grupper.

Erhvervsskolerne er ganske store institutioner, hvor beslutningsgange indimellem kan virke uoverskuelige. Derfor er det vigtigt, at mellemliderne er udstyret med det fornødne rum til at træffe beslutninger, så lærerne oplever gennemsækelighed i beslutningsprocesser og en beslutningskompetence tæt på deres dagligdag. Det er et væsentligt led i oplevelsen af at have medindflydelse og at være ansat på en attraktiv arbejdsplads.

Er der mere prestige i at undervise på stx end på hhx og htx? Og i så fald – hvordan kan man ændre på det?

Nej, det er ikke korrekt. De fire gymnasiale uddannelser skal ses og forstås som en helhed. De udgør et fælles tilbud om gymnasial uddannelse med hver deres klare profiler. Og det tilbud og de profiler skal vi værne om og holde fast i. Som lærer skal man være akademisk uddannet på kandidatniveau for at kunne undervise i de gymnasiale uddannelser. Det er en meget afgørende forudsætning, som vi under ingen omstændigheder må gå på kompromis med.

Vil det være en idé, at man som gymnasielærer specialiserer sig til enten at undervise på hhx, htx eller stx?

Allerede i dag er der en vis form for specialisering. Hhx's og htx's vægt på erhvervsrelaterede profiler åbner for, at lærernes faglige baggrund kan være lidt anderledes end i stx og hf. Inden for de tekniske, teknologiske, naturvidenskabelige og erhvervsøkonomisk orienterede områder kan den faglige kompetence opnås af personer uden en kandidateksamen ved at kombinere en videregående uddannelse af mindst 3 ½ års varighed med efterfølgende kvalificerende beskæftigelse og efter- eller videre uddannelse. Dette skal svare til, at lærerens samlede kompetencer er på kandidatniveau. Disse bestemmelser er udmærkede, som de er. Og så er det godt for sektoren med et fælles gymnasialt pædagogikum.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Vi er godt på vej med de udviklingsprojekter, vi i fællesskab arbejder på at fremme på skolerne. De er led i den fælles målsætning om at levere endnu bedre undervisning og sikre, at de erhvervsgymnasiale uddannelser også i fremtiden er attraktive studie- og arbejdspladser for elever, lærere og ledelser.*

Kim Simonsen, formand for HK

Hvordan skal erhvervsskolen 2018 indrette sig for at skabe optimale vilkår for at løfte faglærte til et højere faglært niveau?

Først og fremmest skal erhvervsskolerne være opmærksomme på at sikre en super tæt kontakt til især det lokale erhvervsliv. Derudover er det meget vigtigt, at når man organiserer kurser, så skal de ikke være for smalle. Efteruddannelse skal således altid gå på to ben – opkvalificere den enkelte til det nuværende job og samtidig forberede vedkommende til det næste job.

Der er uden tvivl også brug for, at vi tænker efteruddannelse ud over erhvervsskolerne. For eksempel skal erhvervsakademierne tage medarbejdere skridtet videre med de lidt længere og mere teoretiske efteruddannelser, men hvor man bevarer kernen i efteruddannelserne i erhvervsskoleregii, som er vekslen mellem teori og praksis og det virksomhedsnære.

En udfordring er også lærernes kvalifikationer. De er bestemt dygtige i dag. De skal bare være dygtigere. Og så er det vigtigt, at der foregår en tilretning af pædagogikken, når man skal arbejde med voksne mennesker. Mange erhvervsskoler har et ungeperspektiv, fordi de i høj grad står for ungdomsuddannelser. Men der skal arbejdes med en anderledes pædagogik, når man skal arbejde med voksne.

Hvad er det optimale uddannelsessystem for voksne set med et medarbejdersynspunkt?

Det vil være et system, hvor alle medarbejdere får lavet en uddannelsesplan eller karriereplan, som både medarbejder og virksomhed tager ansvar for. Det er meget vigtigt, at alle får en plan eller en retning, for der må aldrig gå mellem 5 og 10 år mellem, man efteruddanner sig.

Hvem har ansvaret for, at planerne for efteruddannelse bliver lagt?

Mangler man efteruddannelse, er som medarbejder selv forpligtet til at række hånden op. I nogle overenskomster har man decideret rettigheder til at få lagt en uddannelsesplan sammen med arbejdsgiveren. I HK hjælper vi folk med at klarlægge deres kompetencer og lægge uddannelses- og karriereplaner.

Og nu hvor vi har Ungdommens Uddannelsesvejledning til at vejlede de unge, kunne man også forestille sig, at man havde en reel Voksen Uddannelsesvejledning. Og den kunne måske godt ligge i erhvervsskole-regi.

Hvad skal få de faglærte til aktivt at ønske efter- og videreuddannelse?

Vi skal fortælle den gode historie. Uddannelse giver en større jobtryghed. Uddannelse giver mulighed for springet til det næste job. Uddannelse giver mulighed for et lønspring. For hvis man ikke tager uddannelse, så er der større risiko for at blive fyret eller få det kedelige arbejde. Og hvem gider det?

Det er egentlig også lidt paradoksalt. For rigtig mange voksne mennesker går op i, at deres børn får en god uddannelse. Tænk, hvis lige så mange voksne gik op i deres egen uddannelse. Det burde være noget, man sad og diskuterede med hinanden ved middagsbordet: Hvornår har du sidst været på uddannelse?

Og så har arbejdsmarkedets parter også en rolle i at sørge for, at flere tager efteruddannelse. Fagforeninger skal skubbe på deres medlemmer. Og arbejdsgivere skal tilbyde deres medlemmer efteruddannelse.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- Endnu mere kontakt og nærhed til erhvervslivet.
- Opkvalificering af lærerne og pædagogikken på efteruddannelserne.
- Synlighed i lokalsamfundet. Vi skal nærmest til at sætte røde skilte op: Tag din uddannelse her!
- Voksen Uddannelsesvejledning i erhvervsskole-regi.

Per Christensen, forbundssekretær i 3F

Hvordan skal erhvervsskolen 2018 indrette sig for at skabe optimale vilkår for at uddanne ufaglærte til faglærte?

For det første er det vigtigt, at erhvervsskolerne hurtigt smider den skepsis over for VEU-centrene, jeg fornemmer de har, bag sig. Det er min vurdering, at erhvervsskolerne tror, at koordination og samarbejde med VEU er noget, der går over. Men hvis vi for alvor skal løfte ufaglærte til at være faglærte, er det meget vigtigt, at VEU-centre, AMU-centre og erhvervsskoler samarbejder om uddannelse, så alle, der ønsker uddannelse, kan få det. For det er jo tudetosset, at der er kurser, der bliver aflyst på grund af for få tilmeldte, hvis problemet kunne løses ved, at de forskellige uddannelsescentre arbejder sammen.

Og så mener jeg generelt, at voksen- og efteruddannelse fylder for lidt på erhvervsskolerne. Vi kunne godt bruge en mere strategisk tilgang til at tænke uddannelse til gavn for dem, der mangler uddannelse. Vi har alle en interesse i, at flere får efteruddannelse, så det er vigtigt, at der kommer massivt fokus på det. Vi skal hele tiden dagsordensætte det.

En anden meget vigtig ting er at prøve på at have veluddannede undervisere på skolerne. Jeg hører historier med jævne mellemrum, jeg ikke bryder mig om. Om undervisere, der ikke har den nødvendige kvalitet. Så vi skal have fokus på at opkvalificere dem. Og så skal man være opmærksom på, at voksne mennesker skal tackles anderledes end unge.

Erhvervsskolerne har fokus på ungepædagogik og fint med det – men en 50-årig mand kan ikke tackles på samme måde som en 17-årig mand. Det er rigtig vigtigt at få undervisning, hvor man møder den kultur og den forudsætning, de voksne møder med.

Hvad er det optimale uddannelsessystem for voksne set med et medarbejdersynspunkt?

Det gode ved AMU-systemet er, at man kan få korte og målrettede kurser. Og det er kurser, der hurtigt kan etableres, når efterspørgslen er der. Så det skal man holde fast i.

Men jeg synes, vi skal gøre mere for at fastholde fokus på efteruddannelse. Så når man går på et kursus, så bør man tilbydes kompetenceafklaring og kompetenceplaner, så erhvervsskolen hjælper en med at få klarlagt et længere forløb, så der hele tiden er fokus på opkvalificering.

Hvad skal få de ufaglærte til aktivt at ønske uddanne sig?

I 3F er vi parate til at tage den udfordring op. Vi har i lang tid kørt et jobtjekprojekt, hvor vores afdelinger tager en snak med vores medlemmer om ønsker og drømme til arbejdslivet. Vi er også ved at efteruddanne nogle af vores tillidsrepræsentanter til uddannelsesambassadører, så de får endnu mere fokus på at opkvalificere sig selv og kollegaerne.

Og så tror jeg virkelig en del af løsningen er den mulighed for kompetenceafklaring, erhvervsskolerne kunne stille til rådighed. Hvis man som kursist bliver gjort opmærksom på de yderligere uddannelsesmuligheder, der er, så bliver der helt sikkert skabt et konstant kundegrundlag. Det må man jo også gerne tænke i.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Mere samarbejde og koordination med VEU-centre.*
- *Tilbud om kompetenceafklaring til kursister.*
- *Dygtige undervisere, der kan kombinere praksis og teori og som møder de voksne, hvor de er.*

Laurits Rønn, direktør i Dansk Erhverv

Hvordan skabes det optimale efteruddannelsessystem i 2018 set ud fra en virksomhedssynsvinkel?

Udgangspunktet er, at efteruddannelse skal forbedre virksomhedernes produktivitet og understøtte deres forretningsudvikling. Og så skal det styrke de ansattes arbejdskraftværdi, så medarbejderne har kompetencer, der modsvarer de krav og forventninger, der er på deres arbejdsplads. Der skal derfor være en tæt sammenhæng mellem virksomhedernes konkrete efteruddannelsesbehov og udbuddet af efteruddannelse fra institutionernes side.

Der er behov for, at den hidtidige fleksibilitet og lige adgang til AMU-systemet genoprettes. En lang række virksomheder fravælger AMU på grund af manglende fleksibilitet, stort bureaukrati, manglende udbud af kurser og en differentieret adgang til kurser på grund af differentieret deltagerbetaling. Konkret er der et fald på over 50 % på de store brancheområder. Vi har derfor foreslået et servicetjek af AMU-systemet ud fra et virksomheds- og udbyderperspektiv med henblik på at få ryddet op i systemets bureaukrati og manglende fokus.

Der er et stort behov for, at uddannelsesinstitutionerne dropper silo-tænkning og udvikler langt flere "overlappende" uddannelsesforløb, som kobler flere forskellige uddannelsesniveauer sammen. Især de videregående uddannelsesinstitutioner må komme på banen med at udvikle langt mere målrettede kurser og efteruddannelses tilbud til virksomhederne end i dag.

Hvad skal der til for, at virksomhederne ser det som attraktivt at sende medarbejderne på efteruddannelse?

Udbud af efteruddannelse skal være målrettet virksomhedernes behov. Det skal være ubureaukratisk at anvende for virksomheder og tilgængeligt (at kurser bliver udbudt OG gennemført). Og så skal efteruddannelsen være kompetencegivende og anerkendt af myndigheder og i erhvervslivet og gennemsigtig i prisstruktur og prisudvikling. På videregående efteruddannelser mangler der eklatant systematisk vejledning og meritering til virksomheder og medarbejdere, så dyr dobbeltuddannelse undgås. Her kunne de lære af erhvervsskolerne.

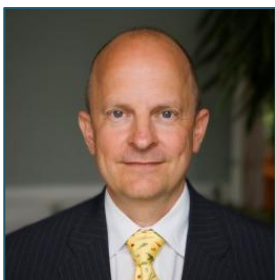
Hvilke efteruddannelsesmuligheder har vi brug for i 2018? Hvad efterspørger virksomhederne?

Vi regner med, at efteruddannelse i 2018 vil se en del anderledes ud end i dag. Man må forvente, at den teknologiske udvikling har åbnet helt nye muligheder, læringsformer og læringsmiljøer. Der er det afgørende, at systemet ikke hænger fast og kun – som i dag – anerkender 9-15 undervisning på en lokal handelsskole – men følger med tiden. Vi forventer også, at anerkendt og formel efteruddannelse vil blive brugt meget af virksomhederne. Men at det også sagtens kan tilføres fra udenlandske uddannelsesinstitutioner, udbydere og læringsmiljøer.

Desuden kan vi forudse et langt mere differentieret kompetencebehov hos virksomhederne. De vil lave meget sammensatte forløb af forskellig faglighed, niveau, varighed mv., som er 100 % målrettet den enkelte virksomheds behov og situation. Og et afgørende parameter er, at det skal være lettere og mindre bureaukratisk end i dag. Rigtig mange virksomheder vil arbejde på en 100 % global forretningsplatform med måske kun virtuel kontakt med deres medarbejdere. De vil rekruttere utroligt forskellige medarbejderkompetencer og lave udviklingsforløb, som er meget fokuserede, teknologisk understøttede – og helst – fagligt anerkendte i form af en global standard (som det europæiske ECTS system).

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- Erhvervsskolerne skal tage deres formelle opgave som udbyder af anerkendt efteruddannelse alvorligt og sikre et tilstrækkeligt og dækkende udbud.
- Der skal udvikles flere overlappende kurser og kursusforløb, som tilgodeser virksomhedernes differentierede behov for efteruddannelse på tværs af uddannelsesniveauer, brancheområder mv.
- Formel og anerkendt efteruddannelse skal afbureaukratiseres. Der skal være lige adgang for alle og en gennemsigtig prisstruktur og – udvikling.

Lars Goldschmidt, direktør i DI

Hvilket produkt mener du, erhvervsskolen 2018 skal levere til virksomhederne?

Det, erhvervsskolen typisk leverer, er mennesker, der kan oversætte en idé til et praktisk produkt. Mange af de andre uddannelser træner kun unge i at bearbejde det teoretiske. Men erhvervsuddannelserne er unikke på den måde, at de kræver, at man forstår både det teoretiske og det praktiske. Det skal erhvervsskolen holde fast i.

Derudover kræver virksomhederne unge mennesker, som er gode til at samarbejde med både kunderne og kollegaerne. Og unge mennesker, der har mod på noget nyt og løbende kvalificerer sig, fordi markedet også hele tiden kræver nye kvalifikationer.

Skal erhvervsuddannelserne levere noget, de ikke allerede leverer i dag?

Erhvervsuddannelserne er ekstremt mange ting. Den brede vifte af uddannelser rammer næsten alle de kompetencer, der er brug for i dag. Men det helt centrale er, at vi holder fast i en meget faglig tyngde, så vi netop får uddannet folk i at oversætte fra teori til praksis. Med det ikke være sagt, at vi ikke også skal have uddannelser til dem, der ikke er så teoretisk stærke. For de kan alligevel få en utrolig praksisviden og blive meget dygtige inden for deres felt. Dem har vi også brug for.

Men overordnet set skal der arbejdes mere med at træne de unge i at trække ny viden ind i en virksomhed. Som medarbejder skal man vide, hvor man skal gå hen – om det er udenlandske leverandører eller Teknologisk Institut, man skal arbejde sammen med, for at indarbejde den nyeste viden i et produkt. Hvis man arbejder inden for byggeri med for eksempel vedvarende energi, skal man vide, hvordan man følger med og har den mest opdaterede viden. Så man eksempelvis ved, hvilken indflydelse temperaturen i tagkonstruktionen har for solcellens effektivitet.

Hvad vægter mest, når en virksomhed skal ansætte en ung i en praktikplads eller ansætte en faglært - livsduelighed, erhvervsparathed eller faglig styrke?

Alle tre ting er vigtige, og ingen af delene kan undværes. For alle ting skal være til stede, når man skal ansætte en lærling eller en ny medarbejder. Men selvfølgelig kan man vægte det forskelligt alt efter, hvad virksomheden laver. Nogle steder lægger man ekstremt vægt på det faglige og måske mindre på det sociale. Men som hovedregel kræver det jo både en stor faglighed, at man har lyst til at være i en virksomhed, er interesseret i faget og har en forståelse for det, og at man er almindelig soigneret og glad og klar til at være en god kollega, hvis man skal ansættes.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *På alle lidt tungere faglige erhvervsuddannelser bør der være et projekt eller et fag, der træner de unge i innovation og i at hente viden fra andre steder i verden. De unge skal simpelthen lære at tale med nogen, der er dygtigere end dem selv, så de hele tiden går de rette steder hen for at hente ny viden og bliver dygtigere.*

Per Påskesen, uddannelseschef i Dansk Metal

Hvilken kvalitet skal erhvervsskolen 2018 levere, for at dansk arbejdskraft fremover fortsat vil være at foretrække frem for billigere udenlandsk arbejdskraft?

Erhvervsskolen skal være i stand til at udvikle bredere og faglige kompetencer hos eleverne. Man skal være opmærksom på det stigende behov for samspil mellem både udvikling, produktion og salg. Det må man vurdere vægtningen af inden for den enkelte uddannelse. Hvis man kigger i det produktionsopfølgende led, så er kravene om at få en større værdikædeforståelse blevet større. Det

skal man også undervises i.

Sprogforståelse vil også blive vigtigere. Mange virksomheder har jo globale relationer på den ene eller anden måde, og der er mange eksportvirksomheder, hvor man ikke bare kan klare sig med dansk, men må have i hvert fald tysk og engelsk med. Så handler det også om at sikre, eleverne kan arbejde i projekter og samarbejde. De mere bløde værdier bør altså indgå i undervisningen, fordi man kommer til at arbejde på den måde. Eleverne skal lære at være fleksible, samarbejdsvillige og hele tiden parate til at lære nyt.

Hvilken ballast er det vigtigst, at erhvervsskolen 2018 giver eleverne med på vejen, så virksomheder både vil have dem i praktik og ansætte dem som faglærte?

De unge skal selvfølgelig have den tekniske indsigt og hele tiden følge med i udviklingen. Men det er sådan set allerede opfyldt i dag. Det handler nok mere om at få dem givet en ballast, der gør dem bedre til at se tingene i sammenhæng med andre faggrupper.

Undervisningen kunne derfor tænkes mere i temaer. Som energi eller miljø. Så man lærer om, hvilke faggrupper, der kan være inden for et projekt, så man forstår andres faglighed og kan samarbejde. I dag klasker elektrikere solceller op på tage. Men de har ikke en fornemmelse for, om tagkonstruktionen kan bære. Så i forhold til nye løsninger, vil det være sundt at have mere tværfaglighed.

Hvad vægter mest – livsduelighed, erhvervsparathed eller faglig styrke?

Det kan være svært at prioritere, og det kan være forskelligt fra branche til branche. Men den personlige indstilling og attitude bliver vigtig. Når man er faglært, kan man have en forventning om, at man har nogle bestemte kompetencer inden for et fag. Men man kan ikke vide, om man har den rette personlighed, samarbejdsvilje og villighed til at gå ind i et arbejdsfællesskab. Men det bliver et vigtigere og vigtigere parameter, at man har en række sociale kompetencer, og det bør tænkes ind i undervisningen.

Hvordan bør man undervise i sociale kompetencer?

Der er brug for en højere grad af projektarbejde og tværfaglighed. Vi må se på nye undervisningsformer og pædagogiske tilgange for at sikre, de unge oparbejder samarbejdsevner og højt personligt engagement.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Vi skal sikre, at man har mulighed for at få undervisning på højt niveau. Det er vigtigt, at skolerne tilbyder alle fag på højniveau, så man tilgodeser bredden og den dybe indsigt.*
- *Og så skal vi på en eller anden måde sikre undervisning i omstillingsparathed, samarbejdsvilje og engagement. Man bør på skolerne tænke på, hvordan man kan indbygge engagement-stimulerende undervisning på uddannelserne. Det kræver noget af lærerne, men det er også ledelsen, der skal skabe et miljø, der engagerer lærerne. Ledelsesstilen smitter jo af på undervisningen. Hvis man er typen, der bare siger: Send flere penge, så bliver hele stemningen lidt mat. Men hvis man som ledelse og bestyrelse siger: På trods af at vi ikke får flere penge, så løser vi det her, og så går vi til den. Så smitter engagementet af på lærerne og på eleverne.*

Wilbert van der Meer, sekretariatschef for Dekansektariatet for uddannelse, Copenhagen Business School

Hvad skal erhvervsskolen 2018 gøre for at få flere fra de erhvervs-gymnasiale uddannelser ind i de lange videregående uddannelser?

Der kommer rigtig mange fra hhx til CBS. Så vi oplever, vores uddannelser ligger i naturlig forlængelse af hhx allerede. De unge er meget orienteret mod os og kommer også til vores åbent hus-arrangementer. Det er også min oplevelse, at de klarer sig godt.

Derudover er der også meget perspektiv i at gøre unge på erhvervsuddannelser klart, at hvis de efter nogle år som faglærte for eksempel bliver selvstændige og får brug for flere erhvervsøkonomiske redskaber, så har vi rigtig mange muligheder at byde på inden for vores HD-system. Vi skal ikke omskole dem, men efteruddanne dem.

Skal de unge på hhx gøres mere parate til at søge videregående uddannelser? Skal erhvervsskolen sætte mere ind på det punkt?

Du kan altid finde lærere, der vil sige, at alting var bedre i gamle dage. Men generelt synes vi, de unge fra hhx er uddannelsesparate. De klarer sig ikke dårligere end dem, der kommer fra det almene gymnasium. På den måde er de godt rustet.

Vi kan dog se, at der er en stor søgning af hhx-elever til mange af de uddannelser, hvor der ikke er så høje matematikkrav, som der ellers er til de fleste af vores uddannelser. Det er jo ærgerligt, hvis mange søger disse uddannelser på grund af matematikkravene, selv om de hellere ville vælge nogle andre. Så der kunne måske være en idé i at se på, om flere skulle have et højere matematik-niveau på hhx. Vi kræver matematik på B-niveau til mange uddannelser – og nogle enkelte kræver A-niveau.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Vi har selv meget gode erfaringer med at kombinere fag, som de unge interesser sig for med mere traditionelle erhvervsøkonomiske fag. For eksempel tilbyder vi erhvervsøkonomi og filosofi. Og psykologi og erhvervsøkonomi. Så man kan lave nogle bredere fagsammensætninger og på den måde inspirere dem til at gå en vej, de måske som udgangspunkt synes, var lidt kedelig.*
- *Der kunne sagtens være mere samarbejde mellem os og hhx og de andre gymnasiale uddannelser. Vi har så mange potentielle ansøgninger, så vi har måttet strømline vores information til ansøgerne meget og har ikke ressourcerne til meget andet end åbent hus-arrangementer. Men hvis vi tænker ideelt og i visioner, så kunne det være ideelt med fælles projekter, hvor unge fra hhx kunne komme ind og prøve at være studerende i en periode, møde lærere og prøve at være med i projekter.*

Stefan Hermann, rektor ved Professionshøjskolen Metropol

Hvad skal erhvervsskolen 2018 gøre for at inspirere flere til at læse videre på professionshøjskole senere?

Man kan gøre opmærksom på, at halvdelen af de elever med en erhvervsuddannelse, der læser videre, faktisk gør det på en professionshøjskole. Og at professionshøjskolerne faktisk udbyder 40 procent af de teknisk-merkantile professionsbachelorere, der eksisterer.

Og så skal vi alle arbejde med at binde os tættere til de andre aktører i uddannelsessystemet. Vi må arbejde med stærkere overlap mellem ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Vi har alle en udfordring. Vi skal ud af øriget. Det skal erhvervsskolerne også.

Så det er helt oplagt, at erhvervsskolerne og professionshøjskolerne får talt om, hvordan vi kan sikre gode overgange. Med vejledning, information og konkrete samarbejder. Der er helt oplagte brydningsflader, vi burde dyrke mere. Så vi kan nedbryde nogle af de mure, der er. For eksempel vil der i fremtiden ikke længere være så store skel, som der er i dag mellem det private og offentlige arbejdsmarked, og derfor har vi endnu fere fælles flader at samarbejde om.

Hvilke kvaliteter kan der være i, at flere med en erhvervsuddannelse bag sig og faglært erhvervs erfaring kommer ind på en professionshøjskole? Hvilke kvaliteter kan der for eksempel være i at en tømrer læser til lærer?

Noget af det, jeg synes, kendetegner erhvervsskolerne, er at de har ønske om at være parat til at klare en meget omskiftelig verden. De kommer med meget stor handlegejst. Og så kommer de med meget stor respekt for omverdenens krav. Og det er godt, når man kommer ind på en professionshøjskole.

Derfor vil unge fra erhvervsuddannelserne være gode studerende. Og der er mange muligheder for at de kan blive optaget både gennem kvote 1 og 2. De vil bidrage med mangfoldighed. Vi har brug for gymnasiasterne, der har fået høje karakterer. Men også for dem, der har en anden tilgang til det.

Hvordan skal erhvervsskolen skabe den bedste ramme for dette valg?

Det er vigtigt, at erhvervsskolerne fortæller de unge, at fremtidens erhvervs muligheder også afhænger af, om man tænker i efteruddannelse og opkvalificering. Fremtidens erhvervs kompetence knytter sig til læring. Vi skal ikke alle have en videregående uddannelse. Men selv traditionelle håndværksfag bliver mere videnstunge. Det er det simple budskab, man skal fortælle dem. Og så skal man hjælpe de studerende med at få overblik over, hvilke muligheder, der faktisk er.

Udbuddet af videregående uddannelser er også en jungle. Man skal ikke præsentere de unge for alle 600 kandidatuddannelser, men hjælpe dem med at finde ud af, hvad der er relevant for dem.

Man kan også arbejde med alumnefællesskaber. Så alt fra elektrikere til tømrere efter endt erhvervsuddannelse deler erfaringer om videreuddannelse og opkvalificering. Her kan man også bruge de sociale medier.

Hvilke konkrete initiativer foreslår du, at erhvervsskolerne sætter i gang for at nå visionerne for 2018?

- *Bedre samarbejde mellem erhvervsskoler og professionshøjskoler. Vi skal sikre nogle bedre overgange.*
- *Etablere alumnefællesskaber.*
- *Skabe overblik over uddannelser. Der er så mange muligheder, at de fleste unge bliver paf over dem. De erhvervsuddannede er backbone i den danske erhvervsstruktur, og derfor skal vi tænke i, at den livslange læring også knytter sig til videregående uddannelser.*